

De Nederlanden 'extra muros', nr. 27, 2005 van Zannekin vertoont een rijk-geschakeerde mengeling van bijdragen. Bijzonder is de hier gepubliceerde voordracht die Dick Wortel in Rijsel hield met de titel *Een Hollander is ook maar een Vlaming*. Centraal staat in zijn betoog de zestiende-eeuwse cultuur in de Zuidelijke Nederlanden en haar uitstraling naar het Noorden. Uitvoerig behandelt hij de positie van de Nederlandse taal met het streven naar spellingseenheid en grammatica en de beoefening van de taal in de rederijderskamers en niet in de laatste plaats de verspreiding van de taal via de boekdrukkunst. De politieke ontwikkelingen deden na 1587 vele Vlamingen van calvinistische huize naar het Noorden trekken, waar zij economisch, kerkelijk en cultureel een aanzienlijke invloed uitoefenden en hun stempel op de noordelijke maatschappij wisten te zetten: vandaar ook de titel van zijn voordracht.

Verder krijgt in twee bijdragen Zeeland aandacht, dat in de 13de eeuw vaak geklemd zat tussen de machtspolitiek van Vlaanderen, Henegouwen en Holland. De band met Oost-Friesland en Groningen is het onderwerp van een bijdrage van M. Heida over de reformatie in Groningen en Emden. Actueel is zijn bijdrage over de ontwikkelingen in de Euregio Rijn-Maas Noord. We blijven in het Oosten met een bijdrage over de Westfaalse protestantse mysticus en dichter Gerard Tersteege (1696-1769), wiens geestelijke liederen ook nu nog in liedbundels van de protestantse kerken staan. P. J. Verstraete haalt de vergeten historische romanschrijver en strijder voor de Friese taal, Steffen Bartstra naar voren. Helaas zijn de romans nu nauwelijks meer te genieten en zijn ideologische gesteldheid bracht hem in de jaren dertig in nationaal-socialistisch vaarwater.

E. Martens laat ons kennis maken met Sophie van Thüringen (1224-1275), echtgenote van Hendrik II van Brabant. Het accent in deze bijdrage ligt op haar religieuze activiteiten in het hertogdom Brabant.

A. Lowyck vervolgt zijn reeks bijdragen over Nederlandstalige borden in de Westhoek in Frankrijk. Een uitgebreide kroniek en een aantal boekbesprekingen sluiten het jaarboek af. [PIETER VAN HEES]